

ROOMALAISTEN
JA
KREIKKALAISTEN
KIRJAILIJAIN
TEOKSIA

KOKOELMA KÄÄNNÖKSIA
JOHDANTOINEEN

TOIMITTANUT

K. J. HIDÉN

HELSINGISSÄ
KUSTANTAJA: YRJÖ WEILIN

III

HORATIUS

RUNOUESTA

SUOMENTANUT

K. J. HIDÉN

Hinta 1: 25

Sensuurin hyväksymä, 18 p:nä lokak. 1904. Helsingissä.

ROOMALAISTEN JA KREIKKALAISTEN
KIRJAILIJAIN TEOKSIA

III

RUNOUESTA

KIRJOITTANUT

Q. HORATIUS FLACCUS

SUORASANAISESTI SUOMENTANUT

T:ri K. J. HIDÉN

ROOMALAISEN FILOLOGIAN DOSENTTI

HELSINGISSÄ 1904

Dieses problematische Werk
wird dem Einen anders vorkom-
men als dem Andern und Jedem
alle zehn Jahre auch wieder an-
ders.

Goethe Tag- und Jahres-
hefte 1806.

näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-320-3

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

HELSINGISSÄ

OSAKEYHTIÖ WELIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

1904

Alkulause.

*Nicht als Muster, sondern zur
Anregung für andre Uebersetzer.
Goethe käännösnäytteestä By-
ronin Don Juanista.*

Vaikka Horatiuksen kuulu kirje Runoudesta (*De arte poetica*) yhä edelleen maamme opiskelevien keskuudessa on kylläkin suosittu teos, se ei kuitenkaan, omituista kyllä, tähän asti ole suomalaisessa asussa ilmestynyt. Näin ollen olen sopivaksi katsonut saattaa julkisuuteen tekemäni suorasanaisen käännöksen, jättäen runopukuisen suomennoksen laatimisen kykenevämpien huoleksi. Koska käännös etupäässä on aiottu latinan kieltä opiskelevain tarpeeksi, olen suomentaessani jotenkin tarkasti, melkeinpä orjallisesti seurannut alkutekstiä. Tuskin saattaakaan kirjeen runsasväineisen, monisärmäisen sisällyksen takia aikaansaada sujuvaa, kaikille selvää käännöstä muuten kuin aivan vapaasti suomentamalla tai mukailemalla.

Suomennokseni olen miltei kauttaaltaan sovelluttanut G. Krügerin julkaisemaan tekstiin (*Des Q. Horatius Flaccus Satiren und Episteln. 2 Bd. Episteln. 14 Aufl. besorgt von Dr. Gustav Krüger. Leipzig 1900*). Paitsi kotimaassa ilmestyneitä C. Synnerbergin selityksiä (*Q. Horatii Flacci De arte poetica liber med inledning och förklaringar. Helsingfors 1868*) olen käännöksen

IV

hyväksi käyttänyt tärkeimmät muualla julkaistut painokset, selityskirjat ja apuneuvot.

Helpottaakseni yleisölle kirjeen ymmärtämisen olen alkuun asettanut lyhyen yleiskatsauksen runoilijan elämään ja teoksiin sekä varustanut käännöksen tarpeellisimmilla selityksillä.

Helsingissä, syyskuulla 1904.

X. J. Hidén.

Q. Horatius Flaccuksen elämä ja teokset.

Q. Horatius Flaccus syntyi joulukuun 8 p. v. 65 e. Kr. Venusian pikkukaupungissa (nyk. Venosa) Apulian ja Lukanian rajalla Etelä-Italiassa. Hänen isänsä, joka oli vapautettu orja, halusi vähäisistä varoistaan huolimatta antaa lapselleen niin hyvän kasvatuksen kuin siihen aikaan oli mahdollista. Koska hän ei tahtonut panna poikaansa Venusiassa olevaan alkeiskouluun, muutti hän perheineen Roomaan, missä nuori Horatius isänsä huolellisen valvonnan alaisena jatkoi koulunkäyntiään.

Päätettyään lukunsa Roomassa siirtyi Horatius Athenaan harjoittaakseen etupäässä filosofisia opintoja. Kaikki opinnot jäivät kuitenkin kesken, kun Horatius Caesarin surman jälkeen syksyllä v. 44 Brutuksen kehoituksesta liittyi tasavallan puolustajien riveihin. Hän ottikin osaa Philippi'n onnettomaan taisteluun v. 42, pakeni ja palasi jälleen Italiaan.

Kun Horatiuksen isävainajan maatila sillä välin voittajien toimeenpanemassa maanjaossa oli joutunut toisiin käsiin, läksi hän saatuaan armahduksen pääkaupunkiin hankkiaksensa itselleen jonkinmoisen toimen. Hän saikin vähäpätöisen kirjurinviran, mikä hänelle soi riittävän toimeentulon sekä kylliksi aikaa runoilemiseen. Kuten Horatius eräässä runopaikassa itse kertoo, saattoi varattomuus hänet koettamaan runoilua.

Runoelmillaan Horatius ennen pitkää pääsi Rooman silloisen runoilijapiirin tuttavuuteen ja suosioon. Myös kaikkien tieteiden ja taiteiden innokas suosija Maeënas kiinnitti huomionsa häneen sekä liitti hänet ystäväpiiriinsä. Antamalla Horatiukselle pienehkön maatilan,

Sabinumin, Sabinilaisvuorilla Tiburin (nyk. Tivoli) läheisyydessä hankki Maecenas hänelle huolettoman toimeentulon. Siellä raikkaan luonnon helmassa Horatius enimäkseen eleli, kaikessa rauhassa ja hiljaisuudessa runoelmiaan valmistellen.

Maecenaan välityksellä pääsi Horatius myös hallitsijan keisari Augustuksen ystävyYTEEN. Vaikka Horatius vilpittömästi tunnusti sen rauhan ja onnen, minkä Augustus oli koko valtakunnalle tuottanut, pysyttäytyi hän synnynnäisestä riippumattomuuden-halustaan etäämpänä keisarin houkuttelevista tarjouksista huolimatta.

Vähän jälkeen Maecenaan kuoleman päättyi Horatiuksen elämä marraskuun 27 p. v. 8 e. Kr. Hänen ruumiinsa haudattiin Esquvilinus kukkulalle Maecenaan haudan viereen.

Horatiuksen teokset ovat seuraavat:

O o d i t (*Odae* l. *Carmina*), 4 kirjaa, ynnä V u o s i s a t a i s l a u l u (*Carmen saeculare*).

E p o o d i t (*Iambi* l. *Epodi*).

S a t i i r a t (*Satirae* l. *Sermones*), 2 kirjaa.

R u n o k i r j e e t (*Epistulae*), 2 kirjaa.

Viimeiseen ryhmään kuuluu toisen kirjan viimeisenä runokirjeenä se kyhäelmä, jolle vanhastaan sisällyksen mukaan on annettu nimitys *Ars poetica* eli *De arte poetica*. Kuten kirjeen osoitteesta näkyy, on se omistettu eräälle Pisolle, jolla kirjeestä päättäen oli kaksi täysikasvuista poikaa. Emme kuitenkaan tiedä kuka tämä ylhäissukuinen Piso oli emmekä myöskään mikä seikka oli aiheuttanut runokirjeen lähettämisen hänelle ja hänef pojilleen. Useimmat ovat olettaneet runoilijan tarkoittaneen L. Calpurnius Pisoa, joka oltuaan konsuli ja kaupungin-päällikkö kuoli kahdeksankymmenvuotisena vanhuksena v. 32 j. Kr. Jos tämä otaksuma on oikea, on runoilija kirjeensä kyhännyt elämänsä loppuajalla v. 10 tai 9 e. Kr.

Mitään täydellistä runousoppia Horatius tietenkään ei ole suunnitellut, vaan hän on halunnut maailman-kokemuksensa ja ihmistuntemuksensa johdolla ystävilleen ja aatetovereilleen julkilausua ajatuksensa ja mielipiteensä

runoilijoista ja runoudesta. Huolimatta kaikista puutteellisuuksistaan ja epäselvyyksistään on tämä runokirje niin hyvin pirteän ja lennokkaan muotonsa kuin miellyttävän, aaterikkaan sisällyksensä takia kaikkina aikoina herättänyt paljon huomiota, saanut runsaasti ihailua osakseen sekä suuresti vaikuttanut maailmankirjallisuuteen.

Roomalaisten ja kreikkalaisten kirjailijain teoksia

- I. Tacitus, *Germania* suom. *K. J. Hiden.*
- II. Tacitus, *Agricola* suom. *K. J. Hiden.*
- III. Horatius, *Runoudesta* suom. *K. J. Hiden.*

näköispainos ntamo 2012

www.ntamo.net